

Άρειος Πάγος 1522/1988,

Πηγή: Ποιν. Χρ. Τόμ. ΑΘ' 1989 σελ. 131

Περίληψη: "Διάκριση της αμέλειας σε συνειδητή και μη συνειδητή. - Κριτήρια αμέλειας. - Ο επιβλέπων το οικοδομικό έργο πολιτικός μηχανικός υποχρεούνται να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για πρόληψη ατυχημάτων από κινδύνους προερχόμενους και από εναέριους ή υπόγειους αγωγούς της ΔΕΗ, μόνο δε για τη λήψη πρόσθετων ειδικών μέτρων απαιτείται έγγραφη έγκριση της ΔΕΗ ύστερα από αίτηση του εκτελούντος το έργο. - Αιτιολογημένη καταδίκη για ανθρωποκτονία από αμέλεια του αναιρεσιόντος επιβλέποντος πολιτικού μηχανικού, ο οποίος, αν και γνώριζε την ύπαρξη καλωδίων μέσης τάσεως της ΔΕΗ στο χώρο της οικοδομής, δεν φρόντισε να λάβει τα αναγκαία μέτρα με αποτέλεσμα ένας εργάτης να πάθει θανατηφόρο ηλεκτροπληξία κατά την τοποθέτηση μιας σιδερένιας βέργας μέσα στον οπλισμό ενός καλουπιού που βρισκόταν κάτω από τα καλώδια. - Αιτιολογημένη καταδίκη του ίδιου αναιρεσιόντος και για κατασκευή αυθαιρέτου, αφού οι οικοδομικές εργασίες συνεχίστηκαν και μετά τη λήξη της σχετικής άδειας, αδιάφορου όντος του γεγονότος ότι μεταγενέστερα έγινε αναθεώρηση αυτής. - Η προηγούμενη έκδοση οικοδομικής άδειας ή η εξακολούθηση της ισχύος της δεν είναι προϋπόθεση για την ευθύνη του επιβλέποντος μηχανικού, αρκεί ότι συνεχίζεται η επίβλεψη από αυτόν".

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο αντιπρόεδρος: Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εισηγητής ο αρεοπαγίτης: Ε. ΒΑΡΔΑΚΗΣ

Δικηγόροι Ε. Ζαφειρόπουλος, Ν. Κουρής, Δ. Ρίζος

Κατά το άρθρο 302 § 1 του Π.Κ. όποιος επιφέρει από αμέλεια τον θάνατο άλλου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 28 Π.Κ. από αμέλεια πράττει όποιος από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα που προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δε θα επερχόταν. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής (άρθρ. 28) η αμέλεια διακρίνεται σε μη συνειδητή, που συντρέχει όταν ο δράστης προέβη στην πράξη του γιατί δεν πρόέβλεψε ως δυνατό να επέλθει το αξιόποιο αποτέλεσμα που απ' αυτήν προήλθε και σε ενσυνειδητή αμέλεια η οποία συντρέχει όταν ο δράστης προέβλεψε μεν ως δυνατό να επέλθει το αξιόποιο αποτέλεσμα της πράξεώς του, αλλά προέβη σε αυτήν πιστεύοντας ότι δεν θα επέλθει. Για την εξακρίβωση δε της από αμέλεια ποινικής ευθύνης κάποιου λαμβάνονται υπόψη απ' ενός όλες οι αντικειμενικές περιστάσεις κάτω από τις οποίες τελέσθηκε η πράξη για να κριθεί απ' αυτές αν καταβλήθηκε από τον δράστη η προσοχή που επιβάλλεται σε κάθε μετρίως συνετό άνθρωπο από τους νομικούς κανόνες και την κοινή πείρα και λογική και απ' ετέρου οι προσωπικές ικανότητες του δράστη για να κριθεί από αυτές αν μπορούσε να προβλέψει και αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα που προήλθε από την πράξη του και τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο με αυτή. Εξ άλλου με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 78 του Πρ. Δ/τος 1073/1981 ορίζονται τα εξής: Επί των πάσης φύσεως εργοταξιακών έργων αρμοδιότητα Πολιτικού Μηχανικού, συμπεριλαμβανομένων και των οικοδομικών τοιούτων, τηρούνται υπό των κατά Νόμον υπευθύνων, πέραν των διατάξεων του Π.Δ/τος της 14.3.1934 "περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών και υπαλλήλων των, πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων κλπ." και του Π.Δ/τος 778/26.8.80 "περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν οικοδομικών εργασιών", και αι ειδικά διατάξεις των επομένων άρθρων. Διά την πρόληψιν ατυχημάτων, από άμεσον ή έμμεσον επαφήν ή προσέγγισιν προς δίκτυα, ή λοιπά στοιχεία ηλεκτρικών εγκαταστάσεων υπό τάσιν, πρέπει ειδικώτερον: α) Να λαμβάνωνται όλα τα επιβαλλόμενα μέτρα ώστε να αποκλείεται η προσέγγισις εργαζομένων εις ηλεκτροφόρους αγωγούς ή στοιχεία, ασχέτως τάσεως των. β) Αι μεταφοραί, χειρωνακτικά ή μη, σιδηροπλισμού σωλήνων, κιγκλιδωμάτων κ.ά. και αι εγκαταστάσεις μηχανημάτων, τροχιών αναβατορίων, πυραύλων κ.ά., ως και αι προσεγγίσεις αντλιών σκυροδέματος, να πραγματοποιούνται μακράν από ηλεκτροφόρους αγωγούς ασχέτως τάσεως. γ) εις περιοχάς όπου υπάρχουν εναέρια ηλεκτρικά δίκτυα ή εγκαταστάσεις εφόσον εργάζονται ή κινούνται υψηλά οχήματα-μηχανήματα, γερανοί, εκσκαφείς κ.λ.π. να λαμβάνωνται πέραν των εις την προηγούμενην παράγραφον και μετά έγγραφον έγκρισιν της ΔΕΗ πρόσθετα ειδικά μέτρα ασφαλείας. Κατά δε τις διατάξεις του άρθρ. 7 παράγρ. 1 και 2 του Ν. 1396/1983: "Ο επιβλέπων, εκτός από τις υποχρώσεις που πηγάζουν από άλλες διατάξεις, έχει και τις ακόλουθες: Να δίνει οδηγίες, σύμφωνες με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, για τη λήψη μέτρων ασφαλείας από κινδύνους που προέρχονται από εναέριους και υπόγειους αγωγούς της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) και να επιβλέπει την τήρησή τους. Περαιτέρω κατά το άρθρο 17 § 8 του Ν. 1337/1983 οι ιδιοκτήτες ή εντολείς κατασκευής αυθαιρέτων, οι μηχανικοί που συντάσσουν τη μελέτη ή έχουν την επίβλεψη του έργου και οι

εργολάβοι κατασκευής του τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξη μηνών ή με χρηματική ποινή από 100.000 δρχ. μέχρι 2.000.000 δρχ. Από όλες τις πιο πάνω διατάξεις προκύπτει, ότι ο πολιτικός μηχανικός που έχει την επίβλεψη του οικοδομικού έργου ύστερα από σύμβαση με τον κύριο τούτου και συντάσσει τη μελέτη, έχει υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για πρόληψη ατυχήματος στους εργαζομένους, από κινδύνους που προέρχονται και από ενσέριους ή υπόγειους αγωγούς της ΔΕΗ, να δίνει σχετικές οδηγίες και να επιβλέπει την τήρησή τους. Μόνο για τη λήψη προσθέτων ειδικών μέτρων απαιτείται έγγραφη έγκριση της ΔΕΗ η οποία χορηγείται κατά το άρθρο 7 του πιο πάνω 1073/1981 Πρ.Δ. ύστερα από έγγραφη αίτηση εκείνου που εκτελεί το έργο. Στην προκειμένη περίπτωση όπως προκύπτει από το συνδυασμό αιτιολογικού και διατακτικού της προσβαλλόμενης απόφασης, το Τριμελές Εφετείο που την εξέδωσε, δέχθηκε, ότι από τα αποδεικτικά στοιχεία, που αναφέρονται σ' αυτή, αποδείχθηκαν εκτός από άλλα και τα εξής πραγματικά περιστατικά. Κατά το έτος 1981, ο Γ.Χ., έλαβε την με αριθμό 21/1981 άδεια ενέργειας οικοδομικών εργασιών της οποίας η ισχύς έληγε στις 19.1.1986, για να κατασκευάσει μια οικοδομή στο Γλυκόριζο Άρτας πράγμα που έγινε. Τις εργασίες αυτές είχε κάνει ο πρώτος κατηγορούμενος Δ.Π. (εργολάβος οικοδομών) με την επίβλεψη του δεύτερου Θ.Τ. (πολ. Μηχανικού). Λίγες μέρες πριν από τη λήξη της ισχύος της πιο πάνω άδειας, οι κατηγορούμενοι και ο Γ.Χ. (ιδιοκτήτης) αποφάσισαν τη συνέχιση των εργασιών και την κατασκευή ορόφου πάνω από το κτίσμα που είχε κατασκευασθεί. Η απόφαση αυτή πάρθηκε, ενώ όλοι γνώριζαν ότι η ισχύς της άδειας έληγε σε λίγες μέρες και γι' αυτό συμφωνήθηκε, όπως ο δεύτερος κατηγορούμενος (πολ. μηχανικός) κάνει τις απαραίτητες ενέργειες για την αναθεώρησή της. Ο κατηγορούμενος αυτός που πήρε από τον Γ.Χ. μια χρηματική προκαταβολή για τα έξοδα και την αμοιβή του, έδωσε στον πρώτο κατηγορούμενο (εργολάβο) την εντολή ν' αρχίσει τις εργασίες κατασκευής του σκελετού του νέου ορόφου, χωρίς να περιμένει την αναθεώρηση της άδειας και του είπε, ότι αν τον ενοχλήσουν οι αρμόδιες αρχές, δεν είχε παρά να διακόψει τις εργασίες για λίγο, να πάει στο γραφείο του στην Άρτα, όπου σε ένα τέταρτο θα γινόταν η αναθεώρηση της άδειας για να τη δείξει, στη συνέχεια, σ' όποιον τη ζήτησε. Σ' εκτέλεση της συμφωνίας αυτής ο πρώτος κατηγορούμενος στις 29.1.1986 πήγε στο Γλυκόριζο μαζί με συνεργείο εργατών και άρχισαν την κατασκευή του σκελετού του νέου ορόφου, από την κατασκευή των καλουπιών και του οπλισμού για τις κολώνες. Οι εργασίες αυτές άρχισαν χωρίς να ληφθούν μέτρα για την πρόληψη ατυχήματος που απαιτούσε η ύπαρξη καλωδίων του Δικτύου Μέσης Τάσεως της ΔΕΗ, που περνούσαν από το χώρο εργασίας. Την ύπαρξη των καλωδίων αυτών γνώριζαν οι κατηγορούμενοι τόσο από το χρόνο που γινόταν οι εργασίες κατασκευής του ισόγειου ορόφου της οικοδομής, όσο και από τις επιτόπιες επισκέψεις που έγιναν λίγο πριν από το ατύχημα, όπου έγινε και η συμφωνία για την ανάθεση σ' αυτούς του έργου κατασκευής του νέου ορόφου. Ο δεύτερος κατηγορούμενος (πολ. μηχανικός) είχε συνάψει σύμβαση με τον ιδιοκτήτη του ακινήτου, με την οποία είχε αναλάβει την κατασκευή του νέου ορόφου, είχε δώσει σχετικές εντολές στον εργολάβο και μάλιστα του είχε δώσει και σχέδια για την κατασκευή των καλουπιών και του οπλισμού. Οι κατηγορούμενοι παρέλειψαν και οι δύο ήσαν υποχρεωμένοι, τόσο από τις διατάξεις των σχετικών κανονισμών (ΠΔ 1075/1981 "περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση εργασιών εις εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητος Πολ. Μηχανικού), όσο και από την κοινή πείρα να φροντίσουν μόνοι τους ή και σε συνεργασία με τη ΔΕΗ, να πάρουν τα μέτρα που χρειαζόταν στην συγκεκριμένη περίπτωση για να μην υπάρχει κίνδυνος από την ύπαρξη των πιο πάνω καλωδίων με αποτέλεσμα ο εργάτης Η.Α. να πάθει θανατηφόρο ηλεκτροπληξία την ώρα που προσπαθούσε να τοποθετήσει μια σιδερένια βέργα μέσα στον οπλισμό ενός καλουπιού που βρισκόταν κάτω από τα καλώδια μέσης τάσεως, το αποτέλεσμα δε αυτό δεν προείδαν οι κατηγορούμενοι. Ειδικότερα ο Η.Α. εκτελώντας εντολή τους, είχε σκαρφαλώσει στο ξύλινο καλούπι κρατώντας μια σιδερένια βέργα με μήκος 3 μέτρων περίπου, την οποία θα τοποθετούσε μέσα στο καλούπι για να συνδεθεί στη συνέχεια με το υπόλοιπο οπλισμό και η άκρη της βέργας αυτής κλησίσαε πολύ κοντά στα καλώδια, με αποτέλεσμα να σχηματισθεί ηλεκτρική εκκένωση (σπινθήρας), που προκάλεσε το θάνατό του. Στις 22.4.1986 έγινε αναθεώρηση της 21/1981 άδειας, γεγονός το οποίο όμως δεν αναιρεί το ότι οι πάνω κατηγορούμενοι στο διάστημα από 19/1-22/4/1986 δεν είχαν άδεια και οι εργασίες που έκαναν στο ακίνητο του Γ.Χ. και ειδικά στις 29/1/1986 ήταν αυθαίρετες κατά την έννοια του νόμου 1337/1983 σύμφωνα και με την 21/16.6.1986 απόφαση της Επιτροπής κρίσης Αυθαιρέτων Κτισμάτων του Ν. Άρτας. Στη συνέχεια με βάση τα πιο πάνω περιστατικά το Τριμελές Εφετείο εκήρυξε ενόχους τους κατηγορούμενους 1) για ανθρωποκτονία από αμέλεια και 2) για παράβαση του άρθρου 17 § 8 του Ν. 1337/1983 (κατασκευή αυθαιρέτου). Επομένως το Τριμελές Εφετείο περιέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή του με σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις την απαιτούμενη από τα άρθρα 93 § 3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία και δεν παραβίασε εκ πλαγίου τις διατάξεις των άρθρων 78 και 79 του 1073/1981 Πρ. Δ/τος και οι αντίθετοι 1, 2 και 3ος λόγοι αναιρέσεως είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

Με τον 4ο λόγο αναιρέσεως ισχυρίζεται ο αναιρεσείων (επιβλέπων μηχανικός) ότι η υποχρέωση και η ευθύνη αυτού ως επιβλέποντος μηχανικού υπάρχει κατά τον Ν. 1396/1983, μόνον κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ισχύει η οικοδομική άδεια, και επομένως εσφαλμένως το Εφετείο παρέλειψε να εφαρμόσει τον πιο πάνω Νόμο, και οι δύο δέχθηκε ότι κατά τον χρόνο του ατυχήματος της ανθρωποκτονίας (29.1.1986) είχε λήξει η ισχύς της οικοδομικής άδειας. Ο λόγος αυτός

αναιρέσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί αφού καθόλου με τις διατάξεις του Ν. 1396/1983 δεν ορίζεται ως προϋπόθεση για την τήρηση των πιο πάνω υποχρεώσεων του επιβλέποντος μηχανικού η προηγούμενη έκδοση οικοδομικής άδειας ή η εξακολούθηση της ισχύος της αρκεί ότι συνεχίζεται η επίβλεψη απ' αυτόν (άρθρ. 7 § 1 και 2 Ν. 1396/83). Κατά την έννοια του άρθρου 510 § στοιχ. Η ΚΠΔ λόγον αναιρέσεως αποτελεί η μη παράθεση απόφαση του σχετικού άρθρου του Ποιν. Νόμου με το οποίο προσδιορίζονται τα στοιχεία του αδικήματος απειλείται ποινή και καθορίζεται το μέτρον της ποινής. Επομένως η αιτίαση που προβάλλεται με τον ίδιο 4ον λόγον αναιρέσεως, ότι δεν παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση άρθρα 15 ΠΚ και 3, 4, 7, 9 του Ν. 1396/1983, είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί, αφού μάλιστα ο αναιρεσείων, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν καταδικάστηκε για παράβαση του πιο πάνω Νόμου, κατά το άρθρο 9 του.

Ο 5ος λόγος αναιρέσεως, ότι εσφαλμένα καταδικάστηκε ο αναιρεσείων σε χρηματική ποινή 50.000 δραχμών για παράβαση του άρθρου 17 § 8 του Ν. 1337/1983, ως επιβλέπων μηχανικός, είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί εφόσον ρητώς απειλείται από το πιο πάνω άρθρο του Ν. 1377/1988 χρηματική ποινή και για τους επιβλέποντες κατασκευή αυθαιρέτων μηχανικούς.

Με τον 6ο λόγο αναιρέσεως, ισχυρίζεται ο αναιρεσείων, ότι εσφαλμένα το Εφετείο παρέλειψε να εκτιμήσει τα έγγραφα τα οποία αναγνώσθηκαν στο ακροατήριο και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Ο λόγος αυτός αναιρέσεως, είναι απαράδεκτος, γιατί δεν περιλαμβάνεται στους λόγους αναιρέσεως που περιοριστικά καθορίζονται στο άρθρο 510 § 1 Κ.Π.Δ. Επομένως πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση αναιρέσεως και να καταδικασθεί ο αναιρεσείων στα έξοδα κατά το άρθρο 583 § 1 Κ.Π.Δ. όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 3 § 3 του Ν. 663/1977 και στην 7429/1988 απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών.